

Orędzie o stanie Unii: Komisja wzywa państwa członkowskie do poprawy bezpieczeństwa dziennikarzy w całej UE

15 września 2021 r. przewodnicząca Ursula **von der Leyen**, wygłaszając [orędzie o stanie Unii](#), powiedziała: *Informacja jest dobrem publicznym. Musimy chronić tych, którzy tworzą przejrzystość – dziennikarzy. Dlatego właśnie dziś przedstawiliśmy zalecenie, które ma zapewnić dziennikarzom lepszą ochronę.*

Zgodnie z zapowiedzią przewodniczącej Ursuli **von der Leyen** w orędiu o stanie Unii Komisja przedstawia dziś (tj. 16 września 2021 r.) swoje pierwsze w historii zalecenie w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa dziennikarzy i pracowników sektora mediów.

W ostatnich latach dziennikarze doświadczali coraz większej liczby ataków, w tym – w najbardziej tragicznych przypadkach – zabójstw. Kryzys związany z COVID-19 jeszcze bardziej utrudnił ich pracę, powodując spadek dochodów, zwłaszcza w przypadku freelancerów, oraz ograniczenie dostępu do obiektów.

Aby odwrócić tę tendencję, Komisja określa działania, które powinny prowadzić państwa członkowskie, aby poprawić bezpieczeństwo dziennikarzy – zarówno w internecie, jak i poza nim. W zaleceniu wzywa się między innymi do utworzenia niezależnych krajowych usług wsparcia, w tym telefonów zaufania, doradztwa prawnego, wsparcia psychologicznego i miejsc schronienia dla dziennikarzy i pracowników mediów znajdujących się w sytuacji zagrożenia. Wezwano w nim również do zwiększenia ochrony dziennikarzy podczas demonstracji, wzmocnienia bezpieczeństwa w internecie i szczególnego wsparcia dla dziennikarek.

Wiceprzewodnicząca ds. wartości i przejrzystości Věra **Jourová** powiedziała: *Żaden dziennikarz nie powinien umierać czy być krzywdzony z powodu wykonywanej pracy. Musimy wspierać i chronić dziennikarzy; są oni niezbędni dla demokracji. Pandemia bardziej niż kiedykolwiek pokazała nam kluczową rolę dziennikarzy w przekazywaniu informacji. Oraz pilną potrzebę podjęcia przez organy publiczne większych wysiłków, aby ich chronić. Dziś zwracamy się do państw członkowskich o podjęcie zdecydowanych działań, aby uczynić UE bezpieczniejszą dla dziennikarzy.*

Komisarz ds. rynku wewnętrznego Thierry **Breton** powiedział: *Wolność i pluralizm mediów leżą u podstaw naszych wartości w UE i musimy ich aktywnie bronić. Wraz z dostosowywaniem się i rozwojem branży medialnej zmieniają się zagrożenia, na jakie narażeni są pracownicy mediów podczas wykonywania swojego zawodu. Zagrożenia internetowe to nowa rzeczywistość. Przedstawiamy dziś zalecenie, które stawia w centrum naszych wysiłków to, co najbardziej potrzebne: zapewnienie bezpieczeństwa dziennikarzom – zarówno w internecie, jak i poza nim.*

Zalecenie w sprawie bezpieczeństwa dziennikarzy

Dokument ten zawiera zalecenia, w tym skupiające się na protestach i demonstracjach; bezpieczeństwie w internecie i wzmocnieniu pozycji cyfrowej; dziennikarkach, a także dziennikarzach należących do grup mniejszościowych.

1. Zalecenia ogólne

W związku z rosnącą liczbą ataków na dziennikarzy – w 2020 r. w UE miało miejsce ponad 900 takich ataków – w zaleceniu wzywa się państwa członkowskie do stanowczego dochodzenia i ścigania wszystkich przestępstw, przy pełnym wykorzystaniu obowiązujących przepisów krajowych i europejskich. W stosownych przypadkach zachęca się państwa członkowskie do zaangażowania organów europejskich, takich jak Europol i Eurojust. Państwa członkowskie powinny wspierać lepszą współpracę między organami ścigania a organami medialnymi, aby skuteczniej identyfikować zagrożenia, na które narażeni są dziennikarze, i reagować na nie, a także zapewniać ochronę osobistą dziennikarzom, których bezpieczeństwo jest zagrożone. Istotne jest również, aby media miały niedyskryminacyjny dostęp do informacji, w tym do konferencji prasowych i dokumentów będących w posiadaniu organów publicznych. Ponadto w zaleceniach podkreślono znaczenie szkoleń i poprawy dostępu do ochrony socjalnej dla wszystkich osób zawodowo związanych z mediami.

2. Protesty i demonstracje

Prawie co trzeci incydent ma miejsce podczas demonstracji, co czyni demonstracje miejscem, w którym w 2020 r. najczęściej atakowano dziennikarzy. Państwa członkowskie powinny zapewniać regularne szkolenia organom ścigania, aby dziennikarze

i inni pracownicy mediów byli w stanie bezpiecznie i bez ograniczeń pracować podczas takich wydarzeń. Współpraca z przedstawicielami dziennikarzy jest kluczowa dla podjęcia decyzji w sprawie najodpowiedniejszych środków, na przykład w odniesieniu do wizualnej identyfikacji pracowników mediów. Wśród zalecanych środków znajduje się również wyznaczenie oficerów łącznikowych, którzy będą informować dziennikarzy o potencjalnych zagrożeniach przed planowanymi protestami lub demonstracjami.

3. Bezpieczeństwo w internecie i wzmocnienie pozycji cyfrowej

Bezpieczeństwo cyfrowe i bezpieczeństwo w internecie stały się poważnym problemem dla dziennikarzy ze względu na nawoływanie do nienawiści w internecie, groźby przemocy fizycznej, a także cyberprzemocy i nielegalny nadzór. Zachęca się państwa członkowskie do promowania współpracy między platformami internetowymi a organizacjami dysponującymi wiedzą fachową w zakresie zwalczania groźb wobec dziennikarzy, na przykład poprzez wspieranie ich potencjalnej roli jako zaufanych podmiotów sygnalizujących. Krajowe organy ds. cyberbezpieczeństwa powinny na ich wniosek pomagać dziennikarzom, którzy chcą ustalić, czy ich urządzenia lub konta internetowe są zagrożone, w korzystaniu z usług oficerów śledczych specjalizujących się w tematyce cyberbezpieczeństwa. Państwa członkowskie powinny również promować regularny dialog między takimi organami ds. cyberbezpieczeństwa, mediami i branżą, w szczególności w celu zwiększania świadomości w dziedzinie cyberbezpieczeństwa i umiejętności cyfrowych dziennikarzy.

4. Dziennikarki, dziennikarze należący do grup mniejszościowych i relacjonujący kwestie równości

Dziennikarki, dziennikarze należący do grup mniejszościowych i relacjonujący kwestie równości są szczególnie narażeni na groźby i ataki. Dziennikarki są bardziej narażone na groźby niż dziennikarze mężczyźni, a 73 proc. dziennikarek deklaruje, że doświadczyło przemocy w internecie, wykonując swoją pracę. W zaleceniu wzywa się państwa członkowskie do wspierania inicjatyw mających na celu wzmocnienie pozycji dziennikarek, osób pracujących w mediach i należących do grup mniejszościowych oraz relacjonujących kwestie równości. Zachęca się też państwa członkowskie do zwiększenia przejrzystości i skutecznego informowania o atakach i dyskryminacji wobec tych dziennikarek i dziennikarzy, a także do udzielania im informacji o sposobach zwracania się o pomoc i wsparcie. Ponadto w zaleceniu podkreślono potrzebę wspierania równości i integracji w newsroomach i w całym przemyśle medialnym oraz promowania stałego rozwoju kompetencji i umiejętności we wszystkich zawodach istotnych dla ochrony dziennikarzy.

Dalsze działania

Komisja będzie prowadziła rozmowy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami dotyczące wdrażania zaleceń w ramach stosownych forów, w szczególności w ramach europejskiego forum mediów informacyjnych. Komisja przeprowadzi również oceny podsumowujące poczynione postępy i będzie nadal analizować bezpieczeństwo dziennikarzy we wszystkich państwach członkowskich w ramach rocznego sprawozdania na temat praworządności. Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję o środkach podjętych w celu wdrożenia zaleceń 18 miesięcy po jego przyjęciu.

Środki UE przeznaczone na wspieranie państw członkowskich we wdrażaniu niniejszego zalecenia są dostępne w ramach kilku programów i projektów, w tym szkoleń dla sędziów, sił policyjnych i dziennikarzy. UE współfinansuje również europejski [mechanizm szybkiego reagowania](#) prowadzony przez Europejskie Centrum Wolności Prasy i Mediów z siedzibą w Lipsku (Niemcy). Oferuje on wsparcie w zakresie obrony i opinii prawnej, wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych, takie jak pokrycie kosztów podróży, kosztów wsparcia psychologicznego i kosztów rodzinnych, udostępnia miejsca pobytu w Niemczech i we Włoszech oraz zapewnia i wspiera szkolenia na całym kontynencie. Komisja ogłasza dziś również [nowe zaproszenie do składania wniosków](#) w dziedzinie wolności mediów i dziennikarstwa śledczego, na które przeznaczono blisko 4 mln euro z funduszy UE. Inicjatywa ta będzie wspierać dwa odrębne działania: ogólnoeuropejski mechanizm reagowania na naruszenia wolności prasy i mediów oraz fundusz wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla dziennikarzy śledczych i organizacji medialnych w celu zapewnienia wolności mediów w UE.

Kontekst

Rosnąca w ostatnich latach liczba groźb i ataków fizycznych, prawnych i internetowych skierowanych przeciwko dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów, która znalazła odzwierciedlenie w sprawozdaniach Komisji na temat praworządności z lat 2020 i 2021, stanowi niepokojącą tendencję. Do aktów przemocy fizycznej dochodziło w szczególności w kontekście protestów społecznych, podczas których dziennikarze w kilku państwach członkowskich byli obiektem agresji ze strony protestujących, a w niektórych przypadkach także służb policyjnych. W całej UE wzrasta poziom zagrożenia w internecie, a szczególnie zagrożone są dziennikarki, a także dziennikarze należący do mniejszości. Sytuacja ta jest szczególnie niepokojąca, gdy ataki takie podejmowane są z inicjatywy polityków lub wpływowych osób publicznych.

Zalecenie, zapowiedziane po raz pierwszy w [europejskim planie działania na rzecz demokracji](#), jest częścią szerszych wysiłków UE na rzecz wspierania wolności i pluralizmu mediów. Opiera się ono na zaleceniu Rady Europy w sprawie ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy i innych podmiotów medialnych oraz uwzględnia wkład zebrany podczas pierwszej edycji [europejskiego forum mediów informacyjnych](#). W ramach przygotowań do wydania zalecenia w marcu 2021 r. odbył się zorganizowany dialog oparty na udziale państw członkowskich, dziennikarzy, stowarzyszeń reprezentujących

dziennikarzy i organizacji międzynarodowych.

W obecnej kadencji Komisji zapowiedziano szereg działań wspierających wolność i pluralizm mediów w ramach europejskiego planu działania na rzecz demokracji. Komisja będzie kontynuować wysiłki na rzecz zapewnienia trwałego finansowania projektów koncentrujących się na prawnej i praktycznej pomocy dla dziennikarzy w UE i poza nią. Całkowite finansowanie przez UE bieżących projektów mających na celu wspieranie bezpieczeństwa dziennikarzy, wolności i pluralizmu mediów wynosi 21,5 mln euro. Komisja pracuje również nad inicjatywą dotyczącą środków w celu ochrony dziennikarzy i obrońców praw przed nadużywaniem wobec nich drogi sądowej (strategiczne powództwo zmierzające do stłumienia debaty publicznej – SLAPP).

Ponadto w 2022 r. Komisja przedstawi europejski akt na rzecz wolności mediów, aby chronić niezależność mediów.

Dodatkowe informacje

[Zalecenie w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej](#)

[Zestawienie informacji – ochrona, bezpieczeństwo i wzmocnienie pozycji dziennikarzy: zalecenie Komisji](#)

[Wolność i pluralizm mediów](#)

[Zaproszenia do składania wniosków w sektorze mediów – wsparcie UE na rzecz wolności i pluralizmu mediów](#)

[Inicjatywa „News”](#)

[Zalecenie Rady Europy w sprawie ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy i innych podmiotów medialnych](#)

[Orędzie o stanie Unii ogłoszone przez przewodniczącą Ursulę von der Leyen](#)

Orędzie o stanie Unii: bezpieczeństwo dziennikarzy w całej UE [Pobierz \(106.439 kB - PDF\)](#)